

ОБРАЗ Г.С.СКОВОРОДИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ
БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Григорій Савич Сковорода жив у період, коли розпочався процес поступової ліквідації автономії України в складі Російської Імперії. В зв'язку з цим майже весь інтелектуальний цвіт України забирався до Петербургу. Політика царського уряду була направлена на політичне, духовне і економічне зміцнення Імперії. На Україні була ліквідована Києво-Могилянська академія. Пішов наступ на українську мову. Народ у якого відібрали його історію і мову, то це вже не народ, а раб. А якщо він раб, то навіщо його прославити, навіщо йому створювати пам'ятники? Якщо він буде оспіваний у піснях, в літературних творах, в театрі, в образотворчому мистецтві, то він може прокинутись і розпочати боротьбу за своє визволення. Тому всі надбання видатних українських діячів ховалися в архівах Російської Імперії, а згодом - советської Імперії. Все, що хоч трохи могло підняти дух народу, його гордість за своїх синів та дочок ховалось або знищувалось. Була написана спотворена історія України. Пригадаймо, з якою нахабністю та жорстокістю розправлялись Імперії з нашою історією. Були розриті майже всі скіфські кургани, а скіфське золото осіло в фондах музеїв Росії. Скіфська скульптура, яка могла б бути гордістю якої держави, по дикунському була знищена. Держава, на території якої знайдені найдавніші стоянки людей (а починаючи з трепільської доби і до нашого часу мала логічний ланцюг землеробського існування в межиріччях Дону, Дніпра, Дністра і Дунаю), значною мірою втратила свою історію і свої духовні надбання. Культура України почала занепадати. Творити на благо своєї батьківщини ставало все тяжче й тяжче. За лобу спробу оспівати свою землю, свій народ навішувався ярлик буржуазного націоналізму. А за часів СРСР це слово стало синонімом смерті. Сталінські репресії винищили майже всю творчу інтелігенцію України. Всі творчі діячі за винятком небагатьох, старалися уникати в своїх творах тем, які б були пов'язані з національним відродженням.

В цьому контексті величезне значення має постать Григорія Савича Сковороди. Історія вивчення і освоєння його духовної спадщини не була безхмарною. Майже на двісті років він був практично виключений з культурного обігу нашого народу. Не тільки

Україна, а й весь світ не користувався його науковою спадщиною. А він був однією з фігур, яку залишила нам Історія. Це можна порівняти з грою в шахи, в якій бракує фігури. А на нашій українській шахівниці їх не дораховуємось дуже і дуже багато.

Відомості про Сковороду обмежувались десятком віршів в шкільній програмі, з яких виводиться його філософська концепція. Рідко хто знає, що Григорій Сковорода був неординарною високосвітленою творчою натурою. Він був прекрасним музикантом і грав на багатьох музичних інструментах. За свій чудовий голос був взятий до петербургської хорової капели. Його також можна сміливо назвати народним вчителем. Григорій Савич викладав у Харківському колегіумі. Володіючи багатьма мовами мандрував по Європі.

Для того, щоб створити образ, митцям потрібно дуже багато знати про особистість. Про Григорія Савича Сковороду відомостей мало. Потрібно створити музей Григорія Сковороди, а також дослідницький центр, який би всебічно вивчав би творче надбання мислителя. Необхідно повернути збірку всіх його рукописів, що перебувають в Москві в Румянцевському музеї, а також реєстри, автографи - всі друковані видання, всю друковану літературу про нього, всі його портрети, малюнки та фотографії з усього того, що стосується до нього. Розшукати всі меморіальні речі, які пов'язані з його іменем. А це все допоможе митцям створювати художні твори про Григорія Савича Сковороду і про ту історичну епоху, коли він жив. Будемо сподіватись, що з'явиться і художня література, й кінофільми, а образотворче мистецтво навіть залишить образ славетного українського мандрованого філософа. А пам'ятники, що будуть поставлені в Харкові, в Лохвиці, в Чорнухах збагатять не тільки українську, а й світову культуру.

Основним недоліком існуючих пам'ятників та інших творів, які відображують образ Г.С.Сковороди, є односторонність демонстрації цієї всебічно розвиненої натури. Головним чином він показувався як підлітчим, за допомогою таких атрибутів як палиця та торба. Дивлячись на ці роботи, бачимо людину мандрівника, але не філософа. Щоб створити автентичний художній образ Григорія Сковороди, потрібно розкрити його всебічно. Вище згадувались деякі важливі риси його образу, які потребують відображення.